

PIESA POLIȚISTĂ ÎN ACȚIUNE

„Misterul” începe de la apariția, neașteptată, neprevedută a unui „oarecare” Ionescu, autor din Iași, debutant — necunoscut — a cărui piesă, *Neîncredere în foisor*, e înscrisă simultan în repertoriul mai multor teatre. Bun efect pentru o piesă de „suspense” !

Nelu Ionescu — acesta e numele complet al debutantului — s-a arătat sensibil la influențele atât de pregnante, vii, directe ale „polițistului”.

De fapt, genul și-a edificat propria sa istorie (vezi „Istoria romanului polițist” de F. Hoveyda), găsim implicații de „gen” în... Biblie, Eneida, Oedip al lui Sofocle, unele din piesele lui Shakespeare, Voltaire... Nemaivorbind de Allan Poe, maestrul Conan Doyle, Simenon, părintele comisarului Maigret, Edgar Wallace, de Agatha Christie, Bradbury sau Kafka. Există antologii celebre, alcătuite de E. I. Quinn sau Hitchcock ; cunoscutul poet Robert Desnos a închinat poeme nu mai

Dana Comnea (Belous) și Silviu Stănculescu (El),
Corado Negreanu (Farmacistul) și Lelia Columb (Celia)

Ion Gheorghiu (Profesorul)

**Dina Mihalea (Maria) ;
Cornel Dumitraș (Hoțul de antinevralgice)**

Paul Ioachim (Colonelul)

puțin celebrului Fantomas („fiul” lui Marcel Allain și Pierre Souvestre).

S-au făcut clasificări estetice — de la „romanul polițist”, „romanul negru”, „romanul de suspense”, pînă la „science fiction”.

Febra polițistă a cuprins mai întîi filmul și apoi și teatrul, de la Dürrenmatt — totdeauna violent procuror al eroilor pieselor sale — pînă la Robert Thomas, simpatic vodevilist, abil în colaje polițiste.

Publicul nostru a asistat și la filme de acest gen, și mai bune și mai rele (pe ecranul mare cu Jean Marais, pe ecranul

mic cu Roger Moore), a făcut cunoștință cu multe romane bune, traduse sau originale, și cu destulă maculatură; a asistat la debutul și apoi la seria pieselor lui Ștefan Berciu...

E deci un public avizat, arătînd interes pentru genul în care debutează și Nelu Ionescu.

Un debut nereticent, direct, vădînd de la bun început că autorul se află la el acasă printre „legile de fier” ale genului, stabilite de romancierii din țara Scotland-Yard-ului.

Cortina se ridică peste niște condiții meteorologice prielnice: ploaie, vînt,

noapte, o casă misterioasă, două personaje la fel." Un ins necunoscut apare — „deus ex machina” — fără ca cineva să-i fi deschis ușa. E găzduit într-o cameră în care s-a făcut o crimă. Iată premisele unui debut de subiect palpitant...

Nelu Ionescu e atras de misterul romanului detectiv (tip Conan Doyle), în care se schimbă mai multe replici decit gloante. Un spion se înfruntă cu alți spioni; mecanisme de spionaj internaționale se declanșează cu violență, pentru a captura o invenție care ar putea juca un rol însemnat într-un război agresiv.

El, necunoscutul, e tipul spionului modern (cu tehnica respectivă), cult, agreabil, folosind și sursele umorului negru și, numai o singură dată, cea uci-gașă, a unui cuțit. Ea, de asemenea spioană, e totodată o femeie sensibilă, cu un fond de poezie neîncet de luciditate.

Nelu Ionescu își construiește bine „jocul” pe tabla de șah a piesei: mișcările pot fi greu anticipate. „Suspense”-ul e bine înălțat și — mare lucru — personajele au contur psihologic, desen caracterologic, reacționează omenește, discută ca atare. În bună măsură, „suspense”-ul e integrat unei acțiuni logice — nu e gratuit — și el servește ca fundal mișcărilor sufletești ale protagoniștilor. Replica e vie, cursivă; ritmul ascendent; loviturile de efect sînt, în limitele genului, credibile, și eroii schimbă des replici inteligente, de spirit. (E adevărat totuși că, uneori, personajele lui Nelu Ionescu suferă de un fel de beție a „cuvintelor frumoase”, că se autoadmira și se aplaudă singure, schimbînd între ele complimente, în acest sens, literaturizînd astfel banal și inutil, egalizîndu-se la același numitor prin comentarii.)

Nelu Ionescu depășește cadrul obișnuit al clișeului polițist, mai ales în evenimentele din finalul piesei. Aici, se abordează o problemă de mare vibrație umană, eroii principali acționînd sub imperiul unor majore principii de umanitate, și asemenea unor personaje de tragedie, pier în numele acestor cauze nobile, generoase.

Din păcate, acest final cade mult prea brusc, neprevenit de antecedentele sau

premisele eroilor, de conturul lor psihologic inițial — chiar ținînd seama de regulile genului.

Dacă — asemenea unei lucrări muzicale — pe parcursul piesei ar fi sunat din cînd în cînd acorduri care să ne pregătească pentru apoteoză, lucrarea, evident, ar fi cîștigat calitativ.

Explicitarea suplimentară a destrămat țesătura destul de densă a textului, trădînd o oarecare naivitate... Dincolo de aceasta, piesa e un debut cu vădite calități și care, ca să fim pe coordonatele genului, ne invită să sperăm și surprize viitoare.

La Teatrul Muncitoresc C.F.R., Dinu Cernescu a intuit o bună cale de abordare a textului, un realism apăsător. A construit un spectacol aparent cuminte, într-un decor solid, neomițînd nici un amănunt al realului (Vladimir Popov), evidențiînd pe acest plan al concretului palpabil, elementele de surpriză și mister, deducîndu-le cît mai logic din faptul cotidian.

Regizorul a insistat apoi pe tipuri, pe evidențierea cît mai densă a laturii umane a eroilor, și aici i-au reușit bune portrete. Ritmul întregului spectacol, cel indicat, nu scade pe parcurs, iar munca în ansamblu e unitară, armonioasă, reprezentăția urmărindu-se cu satisfacție. Firește, la aceasta au contribuit, nu în ultimul rînd, interpreții. Silviu Stănculescu, foarte potrivit rolului, a dat personajului central siguranță, sugerîndu-i, dincolo de text, valențe mai complexe. Rolul se încheagă, se maturizează de la o reprezentăție la alta. Dana Comnea a jucat cu o fluiditate spontană, împrumutînd mult farmec personal misteriosaci Belous. Bune tipuri, jucate cu o vrednică pasiune actoricească, cele interpretate de Corado Negreanu, Dina Mihalcea, Ion Gheorghiu, Cornel Dumitruș, integrate mai ales atmosferei generale. Lacune: polițistii (de operetă), soția farmacistului...

În concluzie, un spectacol bun, vîdînd că și piesa polițistă e capabilă să devină literatură și teatru.

Al. Popovici